

İhsan DENİZ ile Söyleşi

Konuşan:
Mehmet ÖZTUNÇ

1960 yılında İnegöl’de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü’nden 1985’te mezun oldu. 80’li yıllardan günümüze çeşitli sanat/edebiyat dergilerinde şiir ve yazılarıyla yer aldı. 1991’de *Bürde* dergisinin kuruluşuna katıldı. 1995-99 yılları arasında *İpek Dili* şiir seçkisini çıkardı. *Yeni Şafak* gazetesinde 1996’dan 2007’ye kadar haftalık yazılar kaleme aldı.

Bursa Araştırma Kütüphanesinin müdürlüğünü yapıyor.

İhsan Deniz, 2002’de *Hurûfî Melâl* adlı kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği tarafından “Yılın Şairi” seçildi.

2011 yılında Kosova’da düzenlenen Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni’nde “Ahmet Hamdi Tanpınar Büyük Ödülü”ne layık görüldü.

Şiir kitapları:

- Mağara Külleri (1984)
- Yalnız Sana Söylenen (1985)
- Adımlarımın Gizli Sokağı (1986)
- Perdeler (1992)
- Gecediloldu (1998)
- Hurûfî Melâl (2002)
- Bozgun Siperi (2004)
- Buz ve Fire –Toplu şiirler- (2005)
- Daima Unutma (2007)
- Baht-ı Siyâh (2009)
- Sırtlan Kayboldu (2010)

“Ben özetle modern, metafizik, avangard, elitist bir şiir idealeine sahibim.”

● ***Son kitabınız “Tam” bunca yıllık deneyimin ardından İhsan Deniz şiiri için ne ifade ediyor?***

Kendi adıma, ilk planda “Tam”ı bir ‘çıkma’ olarak tanımlayabiliriz, diye düşünüyorum. Öncelikle ve özellikle dikkat çekmek istediği alan/izlek bakımından... Dahası dil sarfıyatı, şiirsel söylem, biçim, kullanım imkânları açısından olduğu kadar somut bireysel/toplumsal bir sorunu eşeleme bağlamında benim için ‘özel’ bir yönelim anlamı taşıyor. Dil içinde yeni bir tecrübe ile estetik beğeni kazanma ameliyesini de göz ardı edemem doğrusu. Bütün bunlara, edindikleriyle yetinmem, dolayısıyla yeni poetik arayışlara kapı aralama hedefini ekleyebiliriz. (Ha, belki de bütün bu saydığım hususlarla ilgili yanılıyorumdur, kim bilir?)

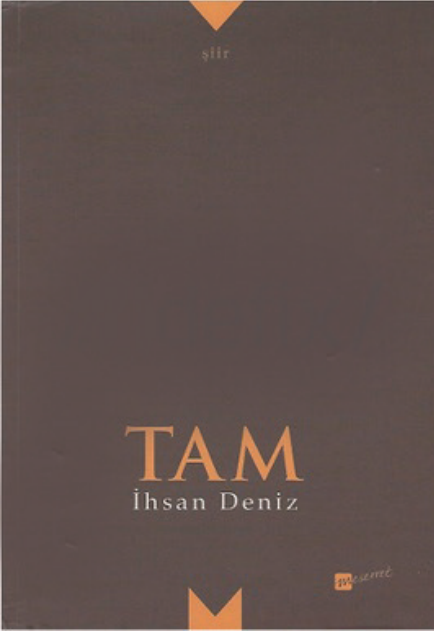
● ***“Açlık koruyacak kalbin kelimelerini” diyorsunuz. Açlığın kelimeleri tokluğun kelimelerinden daha farklı bir gözden mi çıkıyor? Aralarında nasıl bir ayrımı varsayıyorsunuz?***

Hiç kuşkusuz, evet! Açlığın psikolojisi, fizyolojisi ve sosyolojisiyle tokluğun psikoloji, fizyoloji ve sosyolojisinin bir ve aynı şey olduğunu söylemek mümkün müdür? Dolayısıyla aç olan/kalan ya da açlık tecrübeleri yaşayan bir insanın algı düzeyi, dünya/eşya kavrayışı ve hayatı/insanı anlama/anlamlandırma zeminiyle açlığın hiç farkına varmamış, hep ‘tok’ kalmış/yaşamış bir insanın yaklaşımını yan yana görmek abesle iştir. İhtigaldir.

● ***Günümüz Türk şiiri açlığın kelimeleriyle mi yazılıyor, tokluğun kelimeleriyle mi?***

Bunu bilemeyiz, değil mi? Üstelik, hiç kimseye açlığın kelimeleriyle, dahası aç kalarak şiir yaz veya şiirinde açlık konusunu dile getir türünden tuhaf önermelerde de bulunamayız! Veya tersi... Bunun şiirin iç sorunlarına estetik bir açılım getireceği kanaatinde değilim. Bir şiirin açlığın veya tokluğun kelimeleriyle yazılıp yazılmamasının o şiiri “iyi şiir”, “sahih şiir” yapma/yapmama konusunda bir ölçüt sayılması, bizi şiir yolundan çıkarır. Zira, temelde şu var: Açlığın veya tokluğun kelimeleri biçimindeki bir ‘sözlük’ten bahis açamayız. Adam dört başı mamur, açlığın a’sını bile yaşamadan, tok karnına, çok açlık çekmiş biri izlenimi uyandıran şiirler kaleme alabilir. Bunu bilebilir miyiz? Şairin aç veya tok olduğunu nerden bileceğiz? (Ha, bunu bilmemiz gerekmiyor hiç kuşkusuz, o ayrı.) Dolayısıyla okuru, hiç değilse bir kısım okuru aldatıp, yanıltabilir. İşte o yüzden sahilikten, sahicilikten, ahlaktan, içtenlikten söz ediyoruz. Şair, kendine ve okuruna karşı dürüst olmalı. Temenni ve beklentimiz budur..

● ***Açlığın aslında dünyaya karşı bir uzlet hâli gibi de okunabilir. “Bursa’da ‘yoldaşlık’ yaptığım/yapabileceğim hiç arkadaşım yoktur.” diyorsunuz ben bu ifadenizi bir uyumsuzun iç dökümünden çok bir uzlet hâli olarak anlıyorum. Bu bağlamda açlık, hayatın bütün çağrılarına karşı bir istişna hâli midir?***

Hayatın olmasa da dünyanın ayar-tıcı/baştan çıkarıcı çağrılarını karşısında ‘gönül tokluğu’ imkânlarını içinde barındırdığı söylenebilir açlığın. Bursa’da bir uzlet hâli yaşadığım söylenemez sanıyorum. Çok zorlarsak, bir çeyreklik bir uzlet! Bu şehirde, merkezde, herkesin içinde olmama karşın ‘yalnız’ olduğum, ‘arkadaşsız’ olduğum hususu ise kesinlik arz ediyor.. “Şairler yalnızdır” önermesini aşan bir şey bu esasen. Eskiden de yalnızdım ama ‘yalnız’ değildim! Tümüyle bir uzlet yaşantısı için fiilen Bursa’dan ayrılıp Kuşadası Güzelçamlı’ya yerleşmeyi, o ‘yaban hayat’ın içine gömülme-yi düşünüyorum ne zamandır. Bir gün inşaallah Bursa’yı bırakacağım. Nasip!

● **Hiç kuşkusuz dergiler edebiyatımızın yeni yeteneklerin keşfi ve yeni eserlerin görünümü açısından oldukça kıymetli yayınlardır. Şiir değeri taşıyan şiirlerinizi ilkin Yönelişler’de yayımla-**

dınız daha sonra Bürde dergisi içinde yer aldınız. İpek Dili dergisini de bizzat yönettiğinizi biliyoruz. Andığım dergiler İhsan Deniz’in yazınsal yolculuğu için ne ifade ediyor?

Söylemek bile fazla: Şairler dün olduğu gibi bugün de dergilerle varlık buluyor. *Yönelişler*’e çok şey borçlu olduğumu hep ifade ederim. *Bürde*, kendini bulamadan, henüz söyleyeceğini dile getiremeden kapandı. Bu anlamda burukluktur o dergi benim için. *İpek Dili* ise 15 sayı sonra ‘kapanmadan’ kapandı! *İpek Dili*’nin son bir sayı borcu var şiir kamuoyuna. Yıllardır çıkaracağım o kapanış sayısını, olmuyor, bir türlü çıkaramıyorum. Söz konusu dergilerde neler yapıлып yapılamadığıyla ilgili cümleler kurmayı gereksiz sayıyorum. Zira, bunlar söylen-di çeşitli vesilelerle, yazıldı-çizildi. Şunu netleştirmeliyim yalnız: Başlangıçta, bir şair (adayı) için dergiler ne kadar gerekli/zorunlu ise ilerleyen yıllarda bu gereklilik/zorunluluk (kendiliğinden) ortadan kalkıyor... (En azından benim için böyle oldu.) Kitap derginin önüne geçiyor. Güzel ama bu!

● **Dergilerin şairlerden yana pozitif ayrımcılık yaptığını düşünüyorum. Bu belki de şiirin talep ettiği mütevazı yerle dahası şiirin doğum süreciyle de ilgili. Ama bu durumun bazen ucuz su-istimallere de uğradığını gözlemliyoruz. Ne dersiniz?**

Dergi çıkarmak dünden bugüne şairlere daha çok yakışmıştır. İşin tabiatında var galiba. Bir edebiyat dergisi esas gücünü daima şairden/şiirden alır. Dolayısıyla dergilerin şairlere primli yaklaşması son derece olağandır. Suistimal,

her zaman görünen bir zaafiyet türüdür. Bu da kimi şairlerin genlerinde var galiba. Biraz da şurdan bakalım isterseniz: Günümüzde o kadar çok ve çeşitli dergi yayınlanıyor ki, bu çokluk ve çeşitlilik karşısında suistimale ne gerek var, diye düşünüyor insan. O olmazsa diğeri, diğeri olmazsa öbürü...

• **Yönelişler demişken Cahit Zarifoğlu'nun İhsan Deniz için ne ifade ettiğini sormamak olmaz. Ki Zarifoğlu için, "Alnı ve aşkı güzel bütün/çocuklar ağlar. Atları ve kuşları/ve kuğuları da ağılatır çocuklar. Kalpleri/ gözlerine akar, aşkı ve yalnızlığı onlar kıskırtırlar.../Hayalin zamanındırlar... Büyük/ Hayat, gelir bulur onları: Cezbesi yakar:/bir ateş suru gibi kalbi kemirileni" dizeleriyle başlayan ve "Sanki bir gece sihri gibi değer geçerim hilkate. Çünkü gece,/Yalnızca kendini paylaşır bir şairin iki dudağı/ arasında" dizeleriyle süren oldukça çarpıcı bir şiiriniz de var.**

Bakın, işte bir suistimal türü daha: Cahit Zarifoğlu gerekli-gereksiz, geçerli-geçersiz hemen herkesin sarıldığı bir 'dal' hâline geldi. Öte yandan, ulaşılmaz/ anlaşılmaz bir 'ide' algısı oluşturuldu. Dünyasına pek de nüfuz edilemeyen bir 'efsane'.. Bakıyoruz, ismini bir şekilde ismine bitiştiirmek isteğinin sonu gelmiyor. Bu hususta gençler pek tuhaf doğrusu. Ben anlamıyorum. Bu arada hatırlayın, Cahit Zarifoğlu adına düzenlenen şiir ödülünü, çok değil 2 senede yüzlerine-gözlerine bulaştırdılar, hatırlayın. Bu akim işten Zarifoğlu ismi zarar görmedi mi sanıyorsunuz? Cahit Zarifoğlu ilk kitabıyla, bana göre şiire zirveye yakın noktalarından başlamış, çaplı bir izlenim/his dünyası ve özel bir dil sentaksı

olan çok önemli bir şairdir. Her şairin olduğu gibi Zarifoğlu'nun da zayıf şiirleri vardır. Zarifoğlu için bu bir nakısa teşkil etmez ama. O, ilk iki şiir kitabıyla 'Büyük şiir'e geçiş yolları üzerindedir.

• **İlhan Berk, Dağlarca'nın şiir dili bozulur endişesiyle mektup bile yazmadığını söylüyor. 11 yıl köşe yazarlığı yaptınız. Düzyazı ile nasıl bir serencamınız oldu?**

Dağlarca'nın şiire dair hassasiyet bağlamında bir uç örnek sayılmalı her hâlde. Böyle örneklerin çıkması çok hoş öte yandan. Çeşitli dergilerde yayımlanan yazılarımı paranteze alırsak, benim bir gazetede haftalık köşe yazarlığı yapmış olmam, başlangıç itibarıyla bir ihtiyaçtan kaynaklandı. Kendime ilişkin (manevî) bir ihtiyaçtan, yazı yazmak ihtiyacından. Gazetenin bana yönelik bir talebi olmadı yani. Yazmak istedim, yazdım ve bir gün bıraktım; hepsi bu. Taşradan merkeze yazı yetiştirmek kimi zaman bir eziyete dönüşebiliyor. Bunu çok yaşadım. Üslubumun kimi zaman sert olduğu söylendi veya bu yön akıllarda yer etti. Ki, doğrudur, sertti yer yer. Düşman kazandım. Bunu hiç umursamadım. Gazete yazarlığı böyle bir şey zaten Türkiye'de. Etilye-sütlüye karışmazsanız ne âlâ. Subjektif bir objektifliğin peşinde oldum değerlendirme türü yazılarda. Dün iyi, güzel dediğime, o şey bugün kötü ve çirkinse hak ettiğini söylemekten çekinmedim. Veya tersi... Kitap içinde yer alabilecek kıratla yazılar da yazdım, bir kenara atılacak yazılar da. Ama gazete yazarlığı konusunda son tahlilde kendimi pek de başarılı bulduğumu söyleyemem.

Evet, Gazze de karışmalı şiirimizin sesine, Lima da, New York da, Pekin de, Saraybosna da, Berlin de, Kahire de, Gümüşhane de... Ama “şiirimizin sesine”! Manzumelerin, hamaset odaklı bağırıp-çağırma ların, dip yapmış hislenmelerin, yapış yapış cümlelerin sesine değil.

● **Seksen kuşağı içinde anılıyorsunuz. Seksen kuşağı içinde “Müslüman bir şair olarak” sesini ve yerini arama süreci beraberinde ne türlü zorluklar getirdi?**

Ben herhangi bir zorluk yaşamadım! Şiirimi yazdım ve bir yer (artık o yer nasıl bir ‘yer’ ise veya orası ‘yer’ midir, bilemiyorum) edindim. Dolayısıyla bir ‘yer arama’ süreci yaşamadım. Sesimi aradım ama hiç kuşkusuz. Sesinizi kendi bireysel çabalarınızla arar, bulursunuz. Yer bulmak böyle değildir oysa. Esasen şair ‘yer’ aramaz! Şiiri, onu bir ‘yer’e getirir zaten veya getirmez... Yıllar sonra bir ‘yer’e konumlandırıldığınızı fark eder ve artık beğenseniz de beğenmeseniz de oraya mahkûm olursunuz. Siz kendinizi o yere layık görmeseniz de ‘yer’iniz pek değişmez. Kader! Ben ‘yer’imden memnunum..

● **Şavkar Altınel, “Seksener” şiirinin asıl iddiasının şiiri estetize etmek üzerine geliştiğini ama şiiri estetize etmekten çok süslediklerini belirtiyor. Seksenler şiiri, şiiri estetize edebilmiş midir?**

Seksenerlerin sözcüsü (seksenerin sözcüsü Haydar Ergülen’di, o da bıktı sözcülükten) değilim ama, Şavkar önce

kendi yazdıklarına baksın, diyeceğim. Yani, el-insaf! Seksenler şiirinin başat özelliği, dominant belirleyeni bu mudur Allah aşkına? Şavkar Altınel, Baki Asiltürk’ün konuyla ilgili *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı* başlıklı kitabını okusun, okuduysa bir daha okusun!

● **“Hurufi Melal” ile birlikte tasavvufun İhsan Deniz şiirinde bütün cep-heleriyle bir varoluş, bir bitimsiz arayış biçimiyle görünürlük kazandığını söyleyebilir miyiz?**

Söyleyenler çıkıyor, söylemeyenler de! Söylemek bile fazla: Tasavvuf bir ‘kâl’ değil, ‘hâl’ ilmidir. Hâl’in kâl’e dönüşmesinin neticelerini olsa olsa ‘kıvrıntılar’ (buna kimi ehl-i tasavvuf ‘kusmuk’ da der) biçiminde bulabiliriz. O da ararsak. ‘Okumayı biliyorsak’. Bakın, şiir öyle bir alan ki, derya diyelim biz buna. Siz bir şiir yazıyorsunuz ve farklı algılama, hissetme, anlama/anlamlandırma değerlendirme vs. biçimleri bu şiirinizden belki de birbiriyle hiç alakası olmayan, hatta sizin karnınızdaki anlamla hiç mi hiç örtüşmeyecek, yan yana gelmeyecek yorumlamalara ulaşıyor. Şiirin çok anlamlılığı... Sorudaki ‘tasavvuf’ kavramının yerine ‘mistik-metafizik’ ikilisinin ekseninde yorumlama denemeleri de oldu benim şiirim için. Hepsini kabulüm.

● **Sizin tasavvufu kavramsal düzeyde şiire taşımaktan çok şiirin bir doğal hâli gibi taşınmasından yana bir eğilimi benimsediğinizi okuduğumu anımsıyorum. İlkinin okura sizin tercihinizin ise şaire dönük olduğu öne sürülebilir mi?**

Sürülemez! Sürülemez, zira, tasavvuf kavramlarıyla şiir yazmak gayreti, hedefi, ideali bizi şiir yolundan çıkarır,

kıyılara atar. Ya da şöyle ifade edelim: Tasavvuf (veya bir başka disiplinin) kavramlarıyla şiir dokumakla ‘tasavvufi şiir’ elde edilemez. Öte yandan, ben tasavvufi şiir yazacağım/yazmalıyım diye masa başına oturmak, bizatihi hem şiire hem okura ve hem de tasavvuf dünyasına saygısızlıktır. Tabiatınızı koruyun ve konuşturun masa başında. Yalan söylemeyin, insanları kandırma kurnazlığına tamah etmeyin, sahip olmadığınızın sahibiymiş gibi davranmayın/yazmayın. Sahici olun, siz olun; yeter!

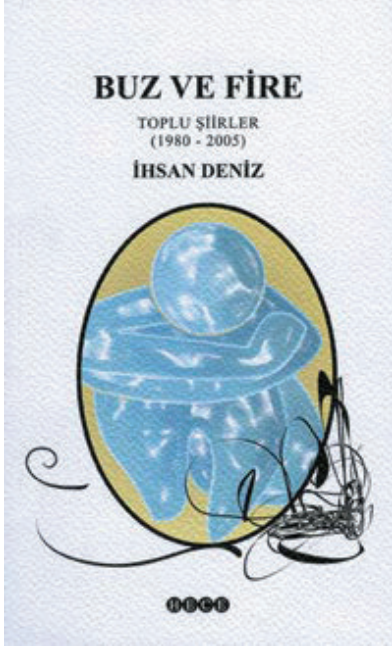
• *“Kaybettim,/ ihsanı/ ve denizi/ ve içinde ketbolan İhsan Deniz’i.” Dizesini Gülten Akın’ın “Bende bir Gülten kaldı/ hangi bağa diksem yabancı” dizesiyle birlikte düşünüyorum. Bu nasıl bir kendini arama macerasıdır ki sonunda kaybolma, yabancılaşma gibi menzillere varıyor?*

‘Yabancılaşma’yı bilemem ama, insan ‘kendini ararken’ pekâlâ kaybolabilir, daha doğru bir deyişle ‘gaybolabilir’! Zaten, esas olan gaybolmak değil midir? Yalnız bir not düşeyim: Soruda andığınız mısraların ortaya çıkış sebebi, gerçekten benim kendimi (İhsan Deniz’i) kaybetmemdi. O dönem kayıptım! Sonra “simsiyah iyileştim”! Hayat böyle!..

• *Mallarme’nin “Dizeyi kazarken hiçliğe rastladım” sözünü yukarıda andığım dizelerinizle birlikte düşündüğümüzde şairin hiçliği biraz da sözün hiçliği midir?*

Burada ‘hiçlik’ kavramını felsefi literatür mü, yoksa tasavvufi literatür bağlamında mı kullandığınızı bilmiyorum. Tasavvufi anlamda ‘hiç’in, Allah’tan gayrısını yok bilmekle, daha doğrusu bunu ‘zevk

etmek'le alakalı olduğunu sanıyorum: “Allah var gayri yok” derler ya. Felsefe odaklı bakacak olursak, bana sorarsanız, metafiziğe sahip çıkan şair hiçliğe düşmez! Şairin sözünü ettiğiniz ifadesindeki “rastladım” sözüne dikkat çekmek isterim. Rastlamış, adı üstünde... Tesadüf etmiş. Özetle, şair hiçse, sözü de, saızı da hiçtir elbette. Oysa şair ‘şair’dir, sözü ‘söz’dür! Vardır!

• *Buz ve Fire’nin yayını vesilesiyle söylediğiniz, “25 yıl sonra dışarıdan bir gözle baktığımda, özellikle ilk dönemime ait bazı şiirlerin kimi mısra ve bölümlerini zayıf ve zaafı olarak görsen de, oralara hiç dokunmadım. Zira, 432 sayfalık toplamda yer alan 7 şiir kitabımdaki her şiir, iyisi ve kötüsüyle bana aitti ve zamanında benim imzalla yayınlanmıştı. Örneğin, bundan 20 sene önce yazılıp yayımlanan, dahası kitabıma girmiş olan bir şiire vakî mü-*

dahalem, o günlerin İhsan Deniz’ine karşı açık bir haksızlığı da beraberinde getirecekti. Unutmayalım ki, insan bir bütündür, günahları ve sevaplarıyla.” Bu sözlere karşın, şiirin -şairin değil elbet- yanlışından-günahından dönme hakkı yok mudur, diye sormak isterim.

Vardır elbette! Bunu da şair yapacak hiç kuşkusuz. Bakın, insan bir günah işlediği zaman, Nasuh tövbesiyle bile pişmanlık getirse, nadim olsa da (Allah dilerse affeder, o ayrı ama) o günahın izini silebilir mi? Bence silemez. Bir iz mutlaka kalır. En azından ruhunun derinliklerinde... Benim yukarıda alıntıladığınız ifadem, o günlerin İhsan Deniz’inin hâletirûhiyesine sadık kalmak hassasiyetiyle ilgiliydi daha çok. Bugün, yine aynı şeyi düşünüyorum. Yoksa mısra değişiklikleri yapılr hiç kuşkusuz. Şairin iradesinin önüne set çekilemez. Öte yandan, bir şairin ‘kötü’ mısraları, şiirleri ve hatta kitap ve kitapları da olabilir. Hiçbir şair 10 üzerinden 10 alamaz. Buna gerek de yoktur esasen. (Böyle bakınca değıştirsene ne olacak, değıştirmesene ne?) Necip Fazıl değıştirmiş, çok oynamış, mükemmeliyetçi mizacı kalemini zorlamış âdeti. Ama donanımlı bir okur beğenisi, onun değıştirdiği mısranın ya da kelimenin yeni hâlini estetik bulmayabilir pekâlâ. Ben şiiri canlı bir varlık gibi görüyorum. Şiir varlık bulduktan, şiir kamuoyu karşısına çıktıktan sonra (ki, şiirin esas varlık bulma/kalıcılık alanı dergiler değil, kitaplardır, eserdir yani) orasını-burasını çekiştirmek, kesip-biçmek pek de anlamlı gelmiyor bana. Yapanlara diyecek bir şeyim yok öte yandan. Hakkıdır, yapar.

• **Dünyanın meselelerine, dertlerine ses olan, bu meseleler etrafında biçimlenen bir şiirimiz var mı? Söz gelimi Gazze ya da başka kanayan coğrafyaların, insanların hâlleri şiirimizin sesine karışıyor mu?**

Dünyanın meseleleri, insan tekinin, insan varoluşunun meselelerinden ayrı ve ötede değil bana sorarsanız. Dünyanın meseleleri deyince de hep savaşlar, insan hakları ihlalleri, ayrımcılık, kötü muamele, katliamlar vb. konular akla geliyor. Oysa, hayvanlara kötü muamele, ağaçların kesilmesi, ormanların yakılması, çevre felaketleri, kirlilik, iklim değişiklikleri, yaşanır olmaktan çıkmış şehirler vb. sorunlar da var. Kimse bunlar için niçin şiir yazılmıyor, demiyor. Neden? Bakın, ben bu gibi meselelerde okuduğum metnin şiir değeri taşıyıp taşımadığına bakarım öncelikle. Şiirin ne anlattığı, neyi, hangi meseleyi dile getirdiği bir sonraki aşamadır benim için. Önce ‘şiir’ olacak yani. Şiir değeri taşımayan bir metnin neyi anlattığı önemini yitirir benim gözümde. Şurda bir mesele var, şurda insanlar katlediliyor, zulüm var, hurraa, haydi şiir yazalım! Bu inestetik bir tavidir. Şair hissedecek, kühüyle hissedecek ve bir hassasiyet alanı oluşturacak kendi çapında. Bu bağlamda toplu şiir yazma törenleri (şiir oysa, son derece bireysel bir tecrübedir/faaliyettir), kitap oluşturmak için ‘konu’yla ilgili şiir ısmarlamalar (bir şair ‘ısmarlama’ şiir yazmamalıdır, asla) vs. olsa olsa bir ‘sürü’ psikolojisini içerir ve sahiçilikten tamamıyla uzaktır. Evet, Gazze de karışmalı şiirimizin sesine, Lima da, New York da, Pekin de, Saraybosna da, Berlin de, Kahire de, Gümüşhane de...

Metafiziği olmayan şiir ‘büyük şiir’ olamaz bana göre.

Ama “şiirimizin sesine”! Manzumelerin, hamaset odaklı bağırıp-çağırma, dip yapmış hislenmelerin, yapış yapış cümlelerin sesine değil.

• **Suya Kanat kitabınızda, “Seferiyim../Seferdeyim bir denizden bir başka denize,/bir inciden diğerine...” diyorsunuz. Bu sürgünlük yurdu dünyada kendimizi seferi saymak zımni bir yerleşiklik anlamına gelmez mi?**

Gelir mi? Kestiremiyorum. “Sürgün”de de sürgün (seferî) olmak. Şiir buna işaret ediyor. Evet böyle, tam anlamıyla, tamamıyla böyle...

• **William Butler Yeats, “Retorik başkalarıyla kavgamızın adıdır, şiir ise kendimizle kavgamızın adı.” diyor. Polemik geleneği güçlü bir şiirimiz var. Yeats’in belirlemesi üzerine gidersek şairlerimizin retorik ürettikleri denli şiir yazmadığını söyleyebilir miyiz?**

Tabiatıyla genelleme yapmak doğru olmaz. Zira bir tek örnek bile ‘teori’imizi alt-üst eder. “Yanlışlama” ilkesini hatırlayın. Retoriğin eski gücünü yitirdiği, şiirimizin daha farklı beslenme alanları bulduğu veya peşinde olduğu söylenebilir ama. Gündelik hayatta polemik, süslü sözlerle, şiirimsilerle parlatılmak istendiğini görsek de, bu durum bizatihi şiirimiz için ‘kazanç’ hanesine yazılamaz her hâlde. Önemli olan şiir sözünün inceliği, kıvamı, estetiği, dili besleme gücü...

• **“Kusmuktur nezdimde aşk” diyen İhsan Deniz, aşkı niçin bu denli örselemiştir?**

Aşk'ın 'manevi' bir gıda olduğunda hiç kuşku yok. Oysa, bazen aldığımız gıda bize dokunabilir. Bünyede barınmaz ve terk ihtiyacı duyar. Bu açıdan 'istifra' son derece normaldir. Ha, 'örseleyen'in 'örselenme' ihtimali de her zaman mevcuttur. Dün örselenen bugün koruma altına alınmış ve okşanmakta da olabilir. Bunu ihtimal dışında bırakmayalım.

● ***Daima Unutma adlı kitabınız ikiliklerle yazılmış şiirlerden oluşuyor. Şiir esaslı düşünen yazı ortamımıza İhsan Deniz, dize ve ikilik (beyit) esaslı düşünmeyi mi öneriyor?***

Hayır, böyle bir niyet taşımadım. Bir denemeydi benim için, bir arayış, bir imkân. Kullanmak istedim. Bir şiirin hissettirme, sezdirme amacı önceliklidir. Düşünmek başka bir alana işaret eder ve şiirin de bu yönü ihmal edilemez hiç kuşkusuz. Önce hisseder, sezeriz ve sonra gerekli görüyorsak bu alanı genişletmek için hayal kurar ve(ya) düşünürüz.

● ***“GECEDİLOLDU” kitabınızın girişine yazdığınız yazıda, “Şiir üzere ciddiyetle düşünen, şiiri ve şiirin sorunlarını kendine yegâne uğraş alanı olarak seçen her has şairin mutlaka bir şiir ideali vardır.” diyorsunuz. İhsan Deniz’in şiir ideali nedir?***

Ben özetle modern, metafizik, avangard, elitist bir şiir idealine sahibim dünden bugüne. Söz konusu 'ideal'in ne kadar, ne derecede realize olduğu veya

olup olmadığı hususunda ise bana söz düşmez, diye düşünüyorum. Yine de bu bağlamda ifade bulmuş, ortaya konmuş kimi tespitlerin varlığını hatırlatmış olayım isterseniz.

● ***“Büyük şiir çoğu zaman trajikolan dan çıkar.” diyor ve ekliyorsunuz, “Bir şairin şiiriyle yapması gereken en önemli ödev; fenomen temelinde verili olan şey’lerin dışına taşarak metafizik olanı tırmalamak ve yakalamaktır.” Trajikolan’ı büyük şiirin önkoşulu saymak ve şair metafizik ilişkisini bu denli kesinlemek şiirin büyük çerçevesini daraltmaz mı?***

Yoo, niye daraltsın? Metafiziği olmayan şiir 'büyük şiir' olamaz bana göre. Bir başkası “olabilir” diyebilir elbette. Materyalist bir zemin arayabilir bir şiirin büyüklüğüyle alakalı olarak. Ama örnekler, yani büyük eserler, büyük şiirler o arkadaşımızı haklı çıkarmaktan çok uzaktır. Sorudaki bana ait alıntılar, neticede poetik bir yaklaşımı haiz. Ben böyle bakıyorum.

● ***Şiirinizde gece sözcüğü çokça geçiyor. İhsan Deniz şiiri “dışı gecenin” şiiri midir?***

Bilmiyorum. Kim bilir, belki de öyledir veya değildir! Bildiğim bir şey var ama: Geceyi, karanlığı seviyorum, dahası tutkuyla bağlıyım. “Uyanmak âdeta lekeler beni” diyen biri için de bundan daha tabii bir şey olamaz her hâlde. Gece her bakımdan ilaçtır, şifadır bana.